אלו מנחות נקמצות פרק שביעי

מסורת הש"ס

גמ' ס) קדושין נג: תוספתא דזבחים פי"ח ע"ש **ב)** לעיל נח. זבחים מד: [ע"ש כמה שיטות] **רש"י ג)** ל"ל בקדשי קדשים שלא יתנו כו' והשאר יש למשוך ל"ק **ד)** גי' ל"ק והא דתניהו ענין לתריבה כו' **ה)** ל"ק **ו)** ל"ל ומהכא ל"ק **ז)** ל"ל אתי לאתמויי עליה כו' ל"ק **ח)** [שם אימא אינה מקודשת] **תוס' ט)** ל"ל אם על תודה משמע כו' ל"ק **י)** [בד"ה וכי] **יא)** ל"ל מריצין ופירש לשון מחלוקת ל"ק כשם ס"י **יב)** ל"ל וקס"ד דדרך כו' ל"ק **יג)** ל"ל הכי אם איתא דר' יוסי בר' יהודה הך ברייתא היכי דריש ל"ק **יד)** עיין רש"ק

הגהות הב"ח

(א) **רש"י** ד"ה יכול לא יחלקו בקדשי קדשים שלא יתנו כל"ל ותיבות אבל יחלק בקדשים קלים נמחק:

הגהות

רש"י ד"ה בדלות. שנאמר **ואם לא תמצא ידה** וגו' עד ולקחה בר'. כן היה נראה להגיה לכאורה. והוא הנאמר בריש פרשת מזריע. אבל שם לא נאמר שתביא בדלי דלות מנחה. לכן צריך להגיה ואם לא תגיע ידו וגו' עד שתי תורים:

(רש"ש)

תורה אור

גמ' א) וְכָל מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתַּנּוּר וְכָל נַעֲשָׂה בַּמַּרְחֶשֶׁת וְעַל מַחֲבַת לַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִּהְיֶה:

(ויקרא ז, ט)

ב) וְכָל מִנְחָה בְלוּלָה בַשָּׁמֶן וַחֲרֵבָה לְכָל בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו:

(ויקרא ז, י)

ג) וְכָל מִנְחָה בְלוּלָה בַשָּׁמֶן וַחֲרֵבָה לְכָל בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו:

(ויקרא ז, י)

אִם עַל תּוֹדָה יַקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיב עַל זֶבַח הַתּוֹדָה חַלּוֹת מַצּוֹת בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן וְסֹלֶת מֻרְבֶּכֶת חַלֹּת בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן:

(ויקרא ז, יב)

ד) זֶה יִהְיֶה לָּךְ מִקֹּדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים מִן הָאֵשׁ כָּל קָרְבָּנָם לְכָל מִנְחָתָם וּלְכָל חַטֹּאתָם וּלְכָל אֲשָׁמָם אֲשֶׁר יָשִׁיבוּ לִי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לְךָ הוּא וּלְבָנֶיךָ:

(במדבר יח, ט)

ה) וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כֻּפַּר בָּהֶם לְמַלֵּא אֶת יָדָם לְקַדֵּשׁ אֹתָם וְזָר לֹא יֹאכַל כִּי קֹדֶשׁ הֵם:

(שמות כט, לג)

ו) וְשָׁחַט אֶת הַכֶּבֶשׂ בְּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הַחַטָּאת וְאֶת הָעֹלָה בְּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כַּחַטָּאת הָאָשָׁם הוּא לַכֹּהֵן קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא:

(ויקרא יד, יג)

רש"י ז) וְאִם אֵין לָאִישׁ גֹּאֵל לְהָשִׁיב הָאָשָׁם אֲלֵיו הָאָשָׁם הַמּוּשָׁב לַיְיָ לַכֹּהֵן מִלְּבַד אֵיל הַכִּפֻּרִים אֲשֶׁר יְכַפֶּר בּוֹ עָלָיו:

(במדבר ה, ח)

שיטה מקובצת

א) תיבות איש כאחיו נמחק: **ב)** ואפילו בעל מום. לאו מהאי קרא נפקי דבפ' טבול יום מפיק ליה מכל זכר בבני אהרן אלא עיקר קרא למעוטי קטן וארוחיה דתלמודא להיי: כולל שתי דרשות מקרא אחד אע"פ שאינן יוצאות ממנו כי ההיא דב"מ והתעלמת כו'. תו"ח: **ג)** לכל קרבנם כל הני דרשות מיתורא דכל נפקי דהא עיקר קרא אצטריך לגופיה כדאיתא במדרש למה נשנית מתנות כהונה בפרשת קרח כדי שיוכל אהרן לומר לטותבו נשברה רגל פרתי כך מטי לידיה הרי חולין גמורים דמעות ניהו ולא דמי לבשר קדשים דאית ביה בזוין לקודש אף לאחר דמטי לידיה דכהן והכי נמי מסתברא שהרי רבא עצמו דבעי הך בעיא בעי לעיל מיניה הקריבה לחצאים או בלילה לא יצא מאי טעמא אשם קרייה רחמנא והדר קמבעיא ליה מהו שיחלוקו אלא ודאי בדבר שקודם דמטי לידיה דכהן ודאי פשיטא ליה דיש ליה דין אשם אלא דבשעת חלוקה מבעיא ליה אלמא דיש חילוק בין בשעת חלוקה דעדיין לא מטי אלא לידי הגובר הממונה על כך אבל לאחר שנתחלק לכל אחד ואחד אין דין אשם. תו"ח גלוין אפילו לקדש בו את האשה וא"ת והא כתיב בתריה בקדש הקדשים תאכלנו ו"ל דאשאר מתנות קאי דמידי דאכילה הוי. מהר"ש: **ז)** המנחות בסופו: **ח)** אתי לגלח עליה ולשתות יין ולטמא ותיבות [ליחול עליה] נזירות שהרה נמחק: **ט)** וסמיך ליה אם על: **י)** פליג עליה ור"ל דהכא מ"מ פריך לר"י הך סברא דאין חולקין מגלן דהא לא אשכחנא תנא דפליג על הך ברייתא. תו"ח:

תלמוד לומר איש כאחיו. ואם על תודה כל' יהודה מוקמינן הך ברייתא בפ"ב דקידושין (דף נב: וגמ.) וגרסינן התם וסמיך ליה **ט)** תודה משמע דמסמוכין דרים וקשיא דר' יהודה לא דרים סמוכין בפרק קמא דיבמות (דף ד.) והתם **י)** פירשתי:

איש חולק **אפילו בעל מום.** לשון חולק לא דווקא דהא קאמר אין חולקין אלא כלומר אין **יא)** מקפידין בו אבל חלוקה גמורה לא עבדי ליטול בשוה וכן הא דתנן בשילהי בכורים והן מתחלקין ביניהם בקדשי המקדש וכן הני דברים טבול יום (זבחים דף לט.) לשון חלוקה לא דווקא וקאמר קשה מהא דתנן בפ' שואל (שבת דף קמח:) ומטילין חלשים על הקדשים ביום טוב ושמא מפני דרכי שלום בעלמא היו עושין ועוד גראה דדווקא קאמר אין חולקין לענין שיהא שלו לקדש בו את האשה דאהכי מייתי ליה בפ"ב דקידושין (דף נג.) אי נמי י"ל דלא ממעטינן הכא אלא שאין מחלקין מנחה חריבה זו כנגד מנחה חריבה אחרת אבל מנחה אחת בפני עצמה מחלקין וכן זבח אחד והא דפריך התם בפרק האיש מקדש (גס זה שם) מהא דתנא הלטועים מוסכין ידיהן והגרגרין חולקין ולא משני במנחה אחת שאני משום דהתם לא מצשון חולקין גרידא דייק מדלא מייתי ממתני' דטבול יום וממתניתין דביכורים **יב)** [אלא] כדפי' התם בקונטרס דס"ל דהאי חולקין לא ליטול אלא המגיעו קאמר דגבי לחם הפנים (יומא לט.) תניא ארבעים שנה ששימש שמעון הצדיק היתה ברכה מצויה בלחם הפנים **יג)** [וכל כהן שמגיעו כזית] יש אוכל ושבע ויש שבע ומותיר מכאן ואילך נשתלחה מאירה בלחם הפנים וכל כהן מגיעו כפול כו' וכיון דהוי כפול למאי חזי **יד)** אלא דרך עילוי חולקין מניה אלא לחבירו ונוטל כנגדו במקום אחר אלמא אית בהו דין חלוקה ומשני אלא המגיעו קאמר וכשאינו שוה לו מוטף אלא מבירו ואוכלו והא דתנן במסכת סוכה (דף נו.) הנכנסין חולקין בנפון אלא המגיעו קאמר

וכעוד שהיתה בו ברכה:

והא אפיקתיה לבדר' יוסי ברבי יהודה. וא"ת והא מסקינן כולה הך סוגיא לר' שמעון ואיהו פליג עליה בסוף כל המנחות באות מלה (לעיל סג:) ועוד דמוקמינן להך ברייתא בקידושין (דף נג.) כרבי יהודה ואיהו נמי פליג עליה **טו)** וי"ל דדייק **יז)** הכא אם איתא דרבי יוסי ברבי יהודה אית ליה הך ברייתא היכי דרים: **יח)** **מן האש כתיב.** תימה לא לכתוב מן האש ולא בעי לכל: **זה** גזל הגר. ואתא קרא לאשמועינן כדדרשינן בהגוזל קמא (בבא קמא דף קי.) האשם המושב לה' לכהן ובספרים ישנים גרסינן בפ' ב"ש בזבחים (דף מד:) גזל הגר בהליה כתיב ביה דכתיב בפרשת נשא לו יהיה ופי' שם בקונטרס דלא כתיב ביה דכתיב בפרשת נשא לו יהיה ופי' שם בקונטרס דלא גרסינן ליה משום דחטאות ואשמות ושאר האמוריים בפרשה בהליה כתיבי כל אחד ואחד במקומו וסידרו לו הכתוב לאהרן כאן מפני מחלוקתו של קרח וקשה לפירושו דא"כ מאי קא פריך אשם מצורע בהליה כתיבי ביה אלא כל הני לאתא קרא לרבויי להו לא כתיבי בשום מקום כגון לוג שמן של מצורע ומנחת קנאות וחטאת העוף ואשם נזיר מיהו צריך לדקדק אמאי צריך לכל בכל הני לרבויינהו מדכתיב קרבנם ומנחתם חטאתם ואשמם הוה שמעינן להו כיון דשאר כתיבי כולהו בהליה והני לא כתיבי דמזאת תורת המנחה וזאת תורת החטאת וזאת תורת האשם לא הוה ידעינן הני כדמפרש טעמא בכל חד וחד: **ואפי'** לקדש בו את האשה. הא דדרשינן בסוף הגוזל קמא (בבא קמא ד' קט:) ובמס' ערכין בסוף המקדיש (דף כח:) גבי גזל הגר האשם המושב לה' לכהן קנאו האשם ונתנו לכהן שבאותו משמר על כרחין אית לן למימר דלאו משולחן גבוה קא זכו דאיכא מקדשין בו את האשה הא אמרינן בפרק האיש מקדש (קידושין דף נב:) המקדש בחלקו

תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה. שלא יחלקו זה כנגד זה אלא בין כולם יחלקו המנחות: **שלא קמו.** מנחות תחת זבחים: **בדלות.** שאין מביא מנחה אלא בדלי דלות שנאמר אם לא תמצא ידו וגו' עד ולקח שתי תורים: **שהרי קמו תחתיהן בדלות.** שהמחוייב קינין ואין לו יכול להביא מנחה: **תלמוד לומר ועל מחבת לכל בני אהרן.** אם אינו ענין למנחות תנהו ענין לזבחים ועופות: **עשייתו ביד.** מליקה בציפורן: **בכלי.** בסכין: **יכול לא יחלקו בקדשי** [ג]**קדשים** (ה) **אבל יחלקו בקדשים קלים.** שלא יתנו חטאת כנגד אשם ולא מנחת מאפה כנגד מנחת הסולת דכולם קדשי קדשים הן אבל יחלקו בקדשים קלים כגון שלמים כנגד תודה: **תלמוד לומר איש באחיו.** וסמיך ליה אם על תודה דמקרא גדול לפניו ואיתקוש קדשים קלים לקדשי קדשים לענות תלוקה: ואין קטן חולק. אבל אוכל בחלק אביו: **ההיא.** ברייתא שאין חולקין: **מכל נפקא.** וכל מנחה בלולה בשמן (ויקרא ז) [ב]: **הא אפיקתיה.** לכל מנחה בלולה לעיל בפ' כל המנחות [ו] (דף סג:) לבדרבי יוסי בר' יהודה דאמר מה כל האמור למטה שני מינין: **ההוא מוכל נפקא.** ברייתא מכל [ד]והא דאם אינו ענין כו' תנהו ענין לתריבה של שעורין נפקא לי' ממנחה: **לרבות לוג שמן של מצורע.** שהשייריה שמשמייר משל בהונות הוו לכהן: **מן האש כתיב.** דדבר שממנו נאישים הוא דשייריה לכהנים אבל לוג שאין ממנו נאישים אימא לא ליהוי לכהן (ה)[לכהן] כתב לכל קרבנם: **לרבות מנחת העומר ומנחת קנאות.** שנקמצו ושייריה לכהנים (ו)ומריבוי אתיא דנקמצות ושייריה לכהנים: **והאי.** מנחת העומר להמיר חדש אתיא: **ואידך.** מנחת קנאות: **לברר.** עון אתיא ולא לכפרה אימא לא יהו שייריה נאכלין קמשמע לן: **לרבות חטאת העוף.** שנאכלת לכהנים: **נבילה היא.** משום מליקה ולא תאכל קמשמע לן: **לחכשיר** [ז] **אתי.** ליחול עליה טהרה ולא יהא נאכל: זה גזל הגר. דכתיב (במדבר ה)[ז] אם אין לאיש גואל האשם המושב לכהן זה הקרן שאם גזל את הגר ומת הגר ורוצה להחזיר גזילו ואין לו יורשין יחזירנו לכהנים ויביא קרבן אשם על השבועה שכפר ונשבע לו: **שלך הם.** כל הני דמתרבו מהאי קרא: **לקדש בו.** כדאמר (קידושין דף נב: ע"ש) המקדש בחלקו בקדשי קדשים (ט)מקודשת: שלמי

רש"י כת"י

לכל בני אהרן. משמע כולם יאכלו ממנה: **שלא קמו.** מנחות תחת זבחים בדלות דמי שנתמייב עולה לו חטאת אין מביא תחתיה מנחה אבל מביא תחתיה תורים: **מנחות.** קמו תחת עופות דכתיב בויקרא ואם לא תגיע ידו לשתי תורים: **לכל בני אהרן תהיה.** אכולה קרא קאי: ת"ל על מחבת. מרבויא דקרא דהא ממילא ידענא דמתנה כשאר מנחות ואם אינו ענין לה תנהו לזבחים ועופות: **יכול לא יחלקו בקדשי קדשים.** כגון חטאת כנגד חטאת ואשם כנגד אשם: **אבל יחלקו.** שלמים כנגד שלמים דהא לא גאי קרא [אלא] גבי מנחה דקדשי קדשים היא: ת"ל **איש באחיו.** וסמוך ליה אם על תודה: **איש.** אים כאחיו: **מוכל.** מרבוי דוי"ו: **אתיא.** למנחת העומר וקנאות דשייריהם נאכלים מדתני לוי: **לרבות לוג שמן של מצורע.** שיהא מה שנאמר מן ההזאות נאכל לכהנים: **סד"א מן האש.** וזה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש והאי לאו ממומר אישים הוא: **אשר כופר בהם.** ודרשינן כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים הילכך מידי דכפרה [אכלי] כהנים אבל הכי לא: **אלא אשם נזיר.** [שיהא] נאכל כאשם מצורע: **להכשיר אתי.** לנאגלת ולעגלת למתים ומידי דלאו לכפרה לא [אכלי] כהנים קמ"ל: זה גזל הגר. דכתיב האשם המושב לה' לכהן ואמרי' בבבא קמא בהגוזל קמא דבגזל הגר הכתוב מדבר:

מסכת מכשירין

פרק א' משנה א'

כָּל מַשְׁקֶה שֶׁתְּחִלָּתוֹ לָרָצוֹן אַף עַל פִּי שֶׁאֵין סוֹפוֹ לָרָצוֹן, אוֹ שֶׁסּוֹפוֹ לָרָצוֹן אַף עַל פִּי שֶׁאֵין תְּחִלָּתוֹ לָרָצוֹן, הֲרֵי זֶה בְּכִי יַיִן. מַשְׁקִין טְמֵאִים, מְטַמְּאִין לָרָצוֹן וְשֶׁלֹּא לָרָצוֹן:

עין משפט נר מצוה

ג א ב מיי' פ"י מהל' מעה"ק הל' טו:

ד ג ד מיי' שם הל' ח:

ה ה מיי' פ"ד מהל' ממרים כפרה הל' ג ופ"א מהלכות בכורים הלכה ד:

ו ו מיי' שם ופ"ז מהל' תמידין ומוספין הל' יב:

ז ז מיי' פ"ג מהל' שוטה הלכה טו:

ח ח מיי' פ"ז מהל' מעה"ק הלכה ז:

ט ט מיי' פ"ט שם הל' יא:

י י מיי' שם הלכה ב:

יא כ מיי' פ"ל מהל' בכורים הלכה ז:

יב ל מיי' פ"מ מהל' גזילה הל' ה:

פניני רש"י

יחלקו בקדשים קלים. ...דלא לכו למכור מלקו בקרבן זה בשביל זה:

(קידושין נג. ד"ה יכול לא)

רבינו גרשום

לכל בני אהרן תהיה. שלא יחלקו זה כנגד זה; שלא קמו מנחות בדלות אלא בדלי דלות: ועל מחבת לכל בני אהרן. אם אינו ענין למנחה תנהו לעופות: עשייתן ביד. מליקה בציפורן: בכלי. בסכין: ההוא. ברייתא מנין שאין חולקין: מכל נפקא. כל מנחה בלולה בשמן והאי דחזקיה נפקא ממנחה דיכול למימר מנחה בלולה בשמן וחריבה: והא אפיקתיה ההוא כל מנחה בלולה לעיל בפרק כל המנחות באות מצה בסופיה לבדר' יוסי בר' יהודה מה כל (וכל) האמור למטה שני מינין: ההוא מו"ר דמכל ובריית' מכל: רבינא אמר הא דחזקיה אתיא מדתני לוי: שלקח דעתך אמינא מן האש כתב דבר שממנו לאישים שריו לכהנים אבל לוג שמן שאין ממנו לאישים אימא לא קמ"ל: להכשיר **[ז]**אחר לשתות יין ולגלח ולטמא למתים קמ"ל:

ג) כן פירש גס בכש"י כמ"ש אבל תמוה דהא אשם מיר מעמ הוא דמייתי ולהכשירו כדי שיחול עליו נזירות טהרה ול"ש. **ד)** כאן ל"ל מ"ש בע"ב ממ"ה זה גזל הגר עד מיפס אליו.

שיטה מקובצת (המשך)

לפי שערער קרח על הכהונה כו' ע"ש וכתב הר"פ בזבחים לפר"ש קשה א"כ אמאי קאמר לכל חטאתם לרבות כו' סד"א כו' אימא דהכא נשנית משום מחלקתו של קרח אע"ג דלא אצטריך ו"ל דנהי דנתפרשה פעם אחרת מ"מ אצטריך לומר מה היה צריך יתור דכל מאחר שאני יכול לשמוע במקום אחר. תו"ח: **ד)** כל קרבנם לרבות לוג שמן של מצורע דנקרא נמי קרבן דכתיב והקריב אותו לאשם ולוג השמן דהקרבה נמי אלוג השמן קאי. תו"ח: **ס)** אפילו לקדש בו את האשה מדהשיב ממנו לקדש בו את האשה אלמא חולקים גזל הגר כנגד גזל הגר דהא בהא תליא כדאיתא בפ' האיש מקדש דמוכיח דאין מקדשין בהן את האשה בחלקו דקדשי קלים מדאין חולקין קדשים קלים כנגד קדשים קלים וא"כ גבי גזל הגר דחשיב ממונו לקדש בו את האשה (אלמא) [א"כ ש"מ] חולקין גזל הגר נגד גזל הגר ותימה דאמרינן בפרק הגוזל בעי רבא מהו לחלוק בגזל הגר הדר פשטה אשם קרייה רחמנא ואין חולקין וכיון דאין חולקין אין מקדשין כדפ' לעיל דהא בהא תליא ו"ל דודאי בשעת חלוקה פשיטא ליה דיש לו דין אשם אבל כי